

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยได้ศึกษาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพของชุมชนกลุ่มเกษตรกร และเพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจสามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยสามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนเกษตรสู่การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน 3 ประเด็นคือ การพัฒนาศักยภาพด้าน “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” การพัฒนาศักยภาพด้าน “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” การพัฒนาศักยภาพด้าน “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” สรุปการเพิ่มศักยภาพได้ดังนี้

6.1.1 การพัฒนาศักยภาพด้าน “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล”

“การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” มีการจัดทำแบบประเมินก่อนและหลังการพัฒนา ดังนี้

ตารางที่ 6.1 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
1. การใช้สารเคมีในการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง	16	16	100.00	100.00	0.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 6.1 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการตลาดนำ
การผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
2. การสร้างมูลค่าสินค้าอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมการรับรองมาตรฐานสินค้าที่เป็นที่ยอมรับ	16	16	100.00	100.00	0.00
3. เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผลผลิตเกษตร ในตลาดเกษตรกรทั้งด้านความปลอดภัย ความเหมาะสมต่อราคา และควรให้ความรู้แก่ผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ	16	16	100.00	100.00	0.00
4. เกษตรกรสามารถทำการตลาดด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการผลิตแบบมีระบบประกันความปลอดภัย มีการรับรองมาตรฐานและสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งผลิตได้	16	16	100.00	100.00	0.00
5. การตลาดนำการผลิต คือมีการวิเคราะห์ความต้องการผลผลิต ในแต่ละช่วงเวลาความต้องการสินค้าของตลาดแต่ละประเภทเพื่อสามารถสร้างตลาดและกำหนดลูกค้าได้	16	16	100.00	100.00	0.00
6. ก่อนที่จะเป็นเกษตรอินทรีย์ได้นั้น จะต้องเริ่มจากการศึกษาหาความรู้จากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ถูกกำหนดขึ้น ควรเริ่มต้นด้วยความสนใจ และศรัทธาหลักทฤษฎีเพื่อการปฏิบัติ โดยศึกษาหาความรู้จากธรรมชาติ เมื่อเริ่มปฏิบัติตามแล้วถือเป็นเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน	16	16	100.00	100.00	0.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 6.1 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการตลาดนำ
การผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
7. สารเคมีที่ตกค้างในผักและผลไม้สามารถล้างออกด้วยน้ำ 50 - 100%	15	16	93.75	100.00	6.25
8. การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์และแปรรูปผลผลิตการเกษตร ต้องทำทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สามารถตรวจสอบได้ทั้งระบบเอกสารและความซื่อสัตย์	15	15	93.75	93.75	0.00
9. การบันทึกการผลิตทุกขั้นตอนเป็นส่วนหนึ่งของการทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	15	16	93.75	100.00	6.25
10) เมื่อสินค้าเกษตรผ่านกระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ แล้วตลาดยอมรับทั่วโลกจะเป็นแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรไปสู่อาเซียนและทั่วโลก	15	16	93.75	100.00	6.25
11. ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรมั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ของตนนั้นสามารถส่งออกได้	15	16	93.75	100.00	6.25
12. เกษตรอินทรีย์คือ การทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์แต่ใช้ซากพืช ซากสัตว์และของเหลือจากสวน และจุลินทรีย์เป็นผู้ย่อย	15	15	93.75	93.75	0.00
13. ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสากล จะมีราคาสูงกว่าปกติ 20 - 30%	15	13	93.75	81.25	-12.50

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 6.1 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการตลาดนำ
การผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
14. ผลผลิตที่มีรูปร่างดีมีส่วน มีสีสวยเป็นปกติ มีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ มีโครงสร้างของเนื้อนุ่มกรอบแน่น มีรสชาติดี ไม่มีสารตกค้าง เก็บรักษาได้ ทนทาน ให้สารอาหารและพลังชีวิต เหล่านี้คือคุณสมบัติของผลผลิตพืชอินทรีย์	14	15	87.50	93.75	6.25
15. ผลผลิตที่ผลิตภายใต้ระบบเกษตรอนามัยหรือเกษตรปลอดภัยไม่สามารถใช้ตรามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้	14	12	87.50	75.00	-12.50
16. กรรมการเข้าตรวจแปลงของสมาชิกในกลุ่ม พบว่ามีการเผาต่อซังข้าว คณะกรรมการจึงให้แปลงดังกล่าวไม่ผ่านเกณฑ์	13	16	81.25	100.00	18.75
17. การรับรองเกษตรอินทรีย์จะครอบคลุมฟาร์มทั้งหมด รวมทั้งกิจกรรมการแปรรูปและการจัดการผลผลิตของกลุ่ม	12	15	75.00	93.75	18.75
18. การรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานของรัฐเชื่อถือได้ 100%	6	6	37.50	37.50	0.00
19. ผลผลิตทางการเกษตรที่ผ่านการประเมินในระบบ GAP ถือว่าเป็นสินค้าเกษตรที่สะอาด ปลอดภัย และปลอดภัยเคมี	5	7	31.25	43.75	12.50

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 6.1 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล(ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
20. พี่ชล้มลุกมีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 6 เดือน (มาตรฐานไทย) หรือ 12 เดือน (มาตรฐานสากล) ต้องเก็บเกี่ยวหลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยนจึงถือว่าเป็นพืชอินทรีย์	2	6	12.50	37.50	25.00
เฉลี่ยรวม					3.44

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 6.1 แสดงผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการตลาดนำการผลิต:มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล จะเห็นได้ว่า การใช้สารเคมีในการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง การสร้างมูลค่าสินค้าอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมการรับรองมาตรฐานสินค้าที่เป็นที่ยอมรับเกษตรกรควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผลผลิตเกษตร ในตลาดเกษตรกรทั้งด้านความปลอดภัย ความเหมาะสมต่อราคา และควรให้ความรู้แก่ผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ เกษตรกรสามารถทำการตลาดด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการผลิตแบบมีระบบประกันความปลอดภัย มีการรับรองมาตรฐานและสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งผลิตได้ การตลาดนำการผลิต คือมีการวิเคราะห์ความต้องการผลผลิต ในแต่ละช่วงเวลาความต้องการสินค้าของตลาดแต่ละประเภทเพื่อสามารถสร้างตลาดและกำหนดลูกค้าได้ และก่อนที่จะเป็นเกษตรอินทรีย์ได้นั้น จะต้องเริ่มจากการศึกษาหาความรู้จากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ถูกกำหนดขึ้น ควรเริ่มต้นด้วยความสนใจ และศรัทธาหลักทฤษฎีเพื่อการปฏิบัติ โดยศึกษาหาความรู้จากธรรมชาติ เมื่อเริ่มปฏิบัติตามแล้วถือเป็นเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 16 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา สารเคมีที่ตกค้างในผักและผลไม้สามารถล้างออกด้วยน้ำ 50 - 100% จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิมคิดเป็นร้อยละ 6.25 หลังการพัฒนา การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์และแปรรูปผลผลิตการเกษตร ต้องทำทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สามารถตรวจสอบได้ทั้งระบบเอกสารและความซื่อสัตย์

จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา การบันทึกการผลิตทุกขั้นตอนเป็นส่วนหนึ่งของการทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เมื่อสินค้าเกษตรผ่านกระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ แล้วตลาดยอมรับทั่วโลกจะเป็นแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรไปสู่อาเซียนและทั่วโลก และผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรมั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ของตนนั้นสามารถส่งออกไปได้สากล จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 16 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 6.25 หลังการพัฒนา เกษตรอินทรีย์คือ การทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์แต่ใช้ซากพืช ซากสัตว์และของเหลือจากสวน และจุลินทรีย์เป็นปุ๋ยย่อย จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 83.75 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสากล จะมีราคาสูงกว่าปกติ 20 - 30% จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 12.50 หลังการพัฒนา ผลผลิตที่มีรูปร่างดีสมส่วน มีสีสวยเป็นปกติ มีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ มีโครงสร้างของเนื้อนุ่ม กรอบแน่น มีรสชาติดี ไม่มีสารตกค้าง เก็บรักษาได้ ทนทาน ให้สารอาหารและพลังชีวิต เหล่านี้คือคุณสมบัติของผลผลิตพืชอินทรีย์ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 83.75 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 6.25 หลังการพัฒนา ผลผลิตที่ผลิตภายใต้ระบบเกษตรออร์แกนิกหรือเกษตรปลอดภัยไม่สามารถใช้ตรามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 12.50 หลังการพัฒนา กรรมการเข้าตรวจแปลงของสมาชิกในกลุ่ม พบว่ามีการเผาต่อชั่งข้าว คณะกรรมการจึงให้แปลงดังกล่าวไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 18.75 หลังการพัฒนา การรับรองเกษตรอินทรีย์จะครอบคลุมฟาร์มทั้งหมดรวมทั้งกิจกรรมการแปรรูปและการจัดการผลผลิตของกลุ่ม จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 18.75 หลังการพัฒนา การรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานของรัฐเชื่อถือได้ 100% จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา ผลผลิตทางการเกษตรที่ผ่านการประเมินในระบบ GAP ถือว่าเป็นสินค้าเกษตรที่สะอาด ปลอดภัย และปลอดภัยเคมี จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 12.50 หลังการพัฒนาพืชล้มลุกมีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 6 เดือน (มาตรฐานไทย) หรือ 12 เดือน (มาตรฐานสากล) ต้องเก็บเกี่ยวหลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยนจึงถือว่าเป็นพืชอินทรีย์ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 25.00 หลังการพัฒนา เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.44

จากข้อมูลผลการประเมินข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรหลังเข้าอบรมการพัฒนาään “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” ระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล จากผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมด 16 คน ได้แก่

1. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การใช้สารเคมีในการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง คิดเป็นร้อยละ 100.00

2. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การสร้างมูลค่าสินค้าอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมการรับรองมาตรฐานสินค้าที่เป็นที่ยอมรับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

3. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผลผลิตเกษตร ในตลาดเกษตรกรทั้งด้านความปลอดภัย ความเหมาะสมต่อราคา และควรให้ความรู้แก่ผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรกรสามารถทำการตลาดด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการผลิตแบบมีระบบประกันความปลอดภัย มีการรับรองมาตรฐานและสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งผลิตได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00

5. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การตลาดนำการผลิต คือมีการวิเคราะห์ความต้องการผลผลิต ในแต่ละช่วงเวลาความต้องการสินค้าของตลาดแต่ละประเภทเพื่อสามารถสร้างตลาดและกำหนดลูกค้าได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00

6. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ก่อนที่จะเป็นเกษตรอินทรีย์ได้นั้น จะต้องเริ่มจากการศึกษาหาความรู้จากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ถูกกำหนดขึ้น ควรเริ่มต้นด้วยความสนใจ และศรัทธาหลักทฤษฎีเพื่อการปฏิบัติ โดยศึกษาหาความรู้จากธรรมชาติ เมื่อเริ่มปฏิบัติตามแล้วถือเป็นเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยนคิดเป็นร้อยละ 100.00

7. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น สารเคมีที่ตกค้างในผักและผลไม้สามารถล้างออกด้วยน้ำ 50 - 100% คิดเป็นร้อยละ 100.00

8. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์และแปรรูปผลผลิต การเกษตร ต้องทำทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สามารถตรวจสอบได้ทั้งระบบเอกสารและความซื่อสัตย์ คิดเป็นร้อยละ 83.75

9. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การบันทึกการผลิตทุกขั้นตอนเป็นส่วนหนึ่งของการทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล คิดเป็นร้อยละ 100.00

10. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เมื่อสินค้าเกษตรผ่านกระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ แล้วตลาดยอมรับทั่วโลกจะเป็นแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรไปสู่อาเซียนและทั่วโลกคิดเป็นร้อยละ 100.00

11. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลผลิตทันทีที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรมั่นใจได้ว่าผลผลิตของตนนั้นสามารถส่งออกได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00

12. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น กรรมการเข้าตรวจสอบของสมาชิกในกลุ่ม พบว่ามีการเผาต่อช่วงข้าว คณะกรรมการจึงให้แปลงดังกล่าวไม่ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00

13. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรอินทรีย์คือ การทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ แต่ใช้ซากพืช ซากสัตว์และของเหลือจากสวน และจุลินทรีย์เป็นปุ๋ยย่อย คิดเป็นร้อยละ 93.75

14. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลผลิตที่มีรูปร่างดีสมส่วน มีสีสวยเป็นปกติ มีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ มีโครงสร้างของเนื้อนุ่ม กรอบแน่น มีรสชาติดี ไม่มีสารตกค้าง เก็บรักษาได้ทนทาน ให้สารอาหารและพลังชีวิต เหล่านี้คือคุณสมบัติของผลผลิตพืชอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 83.75

15. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การรับรองเกษตรอินทรีย์จะครอบคลุมฟาร์มทั้งหมด รวมทั้งกิจกรรมการแปรรูปและการจัดการผลผลิตของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 93.75

16. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสากล จะมีราคาสูงกว่าปกติ 20 - 30% คิดเป็นร้อยละ 81.25

17. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลผลิตที่ผลิตภายใต้ระบบเกษตรออร์แกนิกหรือเกษตรปลอดภัยไม่สามารถใช้ตรามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้ คิดเป็นร้อยละ 75.00

ส่วนประเด็นที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและยังปฏิบัติได้ไม่ดี ได้แก่

1. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลผลิตทางการเกษตรที่ผ่านการประเมินในระบบ GAP ถือว่าเป็นสินค้าเกษตรที่สะอาด ปลอดภัย และปลอดสารเคมี คิดเป็นร้อยละ 43.75

2. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานของรัฐเชื่อถือได้ 100% คิดเป็นร้อยละ 37.50

3. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น พืชล้มลุกมีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 6 เดือน (มาตรฐานไทย) หรือ 12 เดือน (มาตรฐานสากล) ต้องเก็บเกี่ยว หลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยนจึงถือว่าเป็นพืชอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 37.50

6.1.2 การพัฒนาศักยภาพด้าน “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ”

“ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” มีการจัดทำแบบประเมินก่อนและหลังการพัฒนา ดังนี้

ตารางที่ 6.2 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนด
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
1. เมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้ในระบบเกษตรอินทรีย์สามารถ คลุกสารเคมีก่อนปลูกได้	17	17	100.00	100.00	0.00
2. เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้สารสังเคราะห์ได้	16	15	94.12	88.24	-5.88
3. ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่สาม ใช้หน่วยงานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาค บังคับและภาคสมัครใจ	15	14	88.24	82.35	-5.88
4. ผลิตทางการเกษตรที่ได้รับมาตรฐานรับรอง GAP ไม่ถือว่าเป็นสินค้าอินทรีย์	15	11	88.24	64.71	-23.53
5. ระบบปรับเปลี่ยนสำหรับมาตรฐาน EU สำหรับ พืชปีเดียวหรือพืชล้มลุก อย่างน้อย 3 ปี ก่อนการ หว่านหรือปลูก	14	11	82.35	64.71	-17.65
6. การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มี 2 ระบบ	13	17	76.47	100.00	23.53
7. เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้สารสังเคราะห์ได้	12	17	70.59	100.00	23.53
8. การปลูกพืชไร่ดินหรือไฮโดรโปนิกส์เป็นการ ผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นอินทรีย์	10	11	58.82	64.71	5.88
9. ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) ถือเป็น ระบบการรับรองในระดับสากล	4	4	23.53	23.53	0.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 6.2 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนด
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ(ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
10. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าสู่อการการรับรองเกษตรอินทรีย์ แบบมีส่วนร่วม(Participatory Guarantee System : PGS) จัดให้มีการอบรมเรื่องระบบควบคุมภายใน มาตรฐานอินทรีย์ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มเฉพาะบุคคลที่ มีตำแหน่งในการตรวจประเมิน ได้แก่ ผู้ตรวจ ประเมินภายใน และคณะกรรมการรับรองเท่านั้น	2	6	11.76	35.29	23.53
รวม					2.35

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 6.2 แสดงผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ พบว่า เมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้ในระบบเกษตรอินทรีย์สามารถปลูกสารเคมีก่อนปลูกได้ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้สารสังเคราะห์ได้ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 88.24 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 5.88 หลังการพัฒนา ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่สาม ใช้หน่วยงานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคบังคับและภาคสมัครใจ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 5.88 หลังการพัฒนา ผลิตทางการเกษตรที่ได้รับมาตรฐานรับรอง GAP ไม่ถือว่าเป็นสินค้าอินทรีย์ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 23.53 หลังการพัฒนา ระบบปรับเปลี่ยนสำหรับมาตรฐาน EU สำหรับพืชปีเดียวหรือพืชล้มลุก อย่างน้อย 3 ปี ก่อนการหว่านหรือปลูก จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 17.65 หลังการพัฒนา การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มี 2 ระบบ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 23.53 หลังการพัฒนา เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้สารสังเคราะห์ได้ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 23.53 หลังการพัฒนา การปลูกพืชไร่ดินหรือไฮโดรโปนิกส์เป็น การผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นอินทรีย์ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อย ละ 64.71 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 5.88 หลังการพัฒนา ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์ แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) ถือเป็นระบบการรับรองในระดับสากล จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา กลุ่มเกษตรกรที่เข้าสู่อุปกรณ์การรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) จัดให้มีการอบรมเรื่องระบบควบคุมภายในมาตรฐานอินทรีย์ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่ม เฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่งในการตรวจประเมิน ได้แก่ ผู้ตรวจประเมินภายใน และคณะกรรมการ รับรองเท่านั้น จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิด เป็นร้อยละ 23.53 หลังการพัฒนา เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.35

จากข้อมูลผลการประเมินข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรหลังเข้าอบรมการพัฒนา ด้าน “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” ระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และ แนวทางปฏิบัติ จากผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมด 17 คน ได้แก่

1. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มี 2 ระบบ คิดเป็น ร้อยละ 100.00
2. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้สารสังเคราะห์ได้ คิดเป็นร้อย ละ 100.00
3. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้ในระบบเกษตรอินทรีย์สามารถคลุก สารเคมีก่อนปลูกได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00
4. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้การฉายรังสีได้ คิดเป็นร้อยละ 88.24
5. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่สาม ใช้ หน่วยงานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคบังคับและภาคสมัครใจ คิดเป็นร้อยละ 82.35
6. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับมาตรฐานรับรอง GAP ไม่ถือว่าเป็นสินค้าอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 64.71
7. ระบบปรับเปลี่ยนสำหรับมาตรฐาน EU สำหรับพืชปีเดียวหรือพืชล้มลุก อย่างน้อย 3 ปี ก่อนการหว่านหรือปลูก คิดเป็นร้อยละ 64.71
8. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การปลูกพืชไร่ดินหรือไฮโดรโปนิกส์เป็นการผลิตผลผลิต ทางการเกษตรที่เป็นอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 64.71

ส่วนประเด็นที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและยังปฏิบัติได้ไม่ดี ได้แก่

1. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) ถือเป็นระบบการรับรองในระดับสากล คิดเป็นร้อยละ 23.53

2. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น กลุ่มเกษตรกรที่เข้าสู่อการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) จัดให้มีการอบรมเรื่องระบบควบคุมภายในมาตรฐานอินทรีย์ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มเฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่งในการตรวจประเมิน ได้แก่ ผู้ตรวจประเมินภายใน และคณะกรรมการรับรองเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 35.28

6.1.3 การพัฒนาศักยภาพด้าน “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS)”

“ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS)” มีการจัดทำแบบประเมินก่อนและหลังการพัฒนา ดังนี้

ตารางที่ 6.3 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
1. กลุ่มจะต้องมีการทำสัญญาหรือข้อตกลงที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	22	21	100.00	95.45	-4.55
2. PGS เป็นเครื่องมือการตรวจรับรองที่ IFOAM จัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย	21	14	95.45	63.64	-31.82
3. PGS เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมเกษตรกรรายย่อย ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ได้รวมกลุ่มกันอย่างมั่นคง และยั่งยืน พร้อมทั้งให้การรับรองเกษตรอินทรีย์อย่างครอบคลุม	21	21	95.45	95.45	0.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 6.3 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในระบบการ
รับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
4. ระบบตรวจประเมินและรับรองความเป็นอินทรีย์ โดยผู้มีส่วนร่วม มีกระบวนการผลิต เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	21	19	95.45	86.36	-8.08
5. ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม เป็นการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และการเกษตรของท้องถิ่น	21	22	95.45	100.00	4.55
6. ตามหลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จะต้องมีการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย	21	20	95.45	90.91	-4.55
7. การจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานของเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม กำหนดวิธีการควบคุมตรวจสอบผู้ผลิต ให้ปฏิบัติตามกฎที่กำหนด และกำหนดขั้นตอนกระบวนการให้การรับรองผลิต “เกษตรอินทรีย์” โดยการฝึกปฏิบัติการตรวจฟาร์มให้กับเกษตรกร เป็นลักษณะเฉพาะของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม	21	22	95.45	100.00	4.55
8. ตลาดสินค้าในพื้นที่หรือชุมชนสามารถใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ที่รับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชนได้	21	20	95.45	90.91	-4.55

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 6.3 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในระบบการ
รับรองเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
9. การตลาดอินทรีย์ในยุคนี้อุปโภคบริโภคปัจจุบันสามารถให้ผู้ผลิตเข้าถึงการตรวจสอบแปลงและกระบวนการผลิตที่เป็นระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ได้	21	20	95.45	90.91	-4.55
10. คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จะต้องมีการศึกษา องค์กรเครือข่ายจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรท้องถิ่น เอกชน เป็นที่เลี้ยง หรือเป็นผู้สนับสนุน หรือส่งเสริมการเรียนรู้ หรือจัดหาช่องทางตลาด	20	22	90.91	100.00	8.08
11. ระบบตลาดที่ “ชุมชนรับรอง” นี้เป็นการรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์รูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการรับรองเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยองค์กรผู้ผลิตเอง (first party certification)	20	22	90.91	100.00	8.08
12. ระบบการรับรองเกษตรกรอินทรีย์สำหรับใช้ร่วมกันในกลุ่มเกษตรกรที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกเครือข่ายของมูลนิธิเกษตรกรอินทรีย์ไทย โดยจะใช้ตราสัญลักษณ์ร่วมกัน	19	20	86.36	90.91	4.55
13. ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) เป็นระบบการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน	19	20	86.36	90.91	4.55
14. ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มี 3 ระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข	17	18	77.27	81.82	4.55

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 6.3 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในระบบการ
รับรองเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
15. คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม คือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป	9	6	40.91	27.27	-13.64
16. คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ในระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) มี 5 ข้อ โดยข้อแรกคือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน 10 รายขึ้นไป	9	12	40.91	54.55	13.64
17. ไม่มีตรารับรอง (Seals or Labels) ที่เป็นหลักฐานแสดงสถานะความเป็นเกษตรกรอินทรีย์ของกลุ่มได้	8	11	36.36	50.00	13.64
18. การตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	6	8	27.27	36.36	8.08
19. การรับรองเกษตรกรอินทรีย์โดยบุคคลที่ 3 เป็นระบบเดียวที่มีการรับรองมาตรฐานเกษตร	6	9	27.27	40.91	13.64
20. หลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม มี 6 ข้อ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์แบบแนวราบ กระบวนการเรียนรู้	0	3	0.00	13.64	13.64
รวม					1.58

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 6.3 แสดงผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) พบว่า กลุ่มจะต้องมีการทำสัญญาหรือข้อตกลงที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 85.45 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.55 หลังการพัฒนา PGS เป็นเครื่องมือการตรวจรับรองที่ IFOAM จัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 31.82 หลังการพัฒนา PGS เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ได้รวมกลุ่มกันอย่างมั่นคง และยั่งยืนพร้อมกับให้การรับรองเกษตรอินทรีย์อย่างครอบคลุม จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา ระบบตรวจประเมินและรับรองความเป็นอินทรีย์โดยผู้มีส่วนร่วม มีกระบวนการผลิต เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 8.08 หลังการพัฒนา ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม เป็นการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรมและการเกษตรของท้องถิ่น จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.55 หลังการพัฒนา ตามหลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จะต้องมีการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 80.81 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.55 หลังการพัฒนา การจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานของเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม กำหนดวิธีการควบคุมตรวจสอบผู้ผลิตให้ปฏิบัติตามกฎที่กำหนด และกำหนดขั้นตอนกระบวนการให้การรับรองผลิต “เกษตรอินทรีย์” โดยการฝึกปฏิบัติการตรวจฟาร์มให้กับเกษตรกร เป็นลักษณะเฉพาะของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.55 หลังการพัฒนา ตลาดสินค้าในพื้นที่หรือชุมชนสามารถใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ที่รับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชนได้ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 90.91 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.55 หลังการพัฒนา การตลาดอินทรีย์ในยุคปัจจุบันสามารถให้ผู้ผลิตเข้าถึงการตรวจสอบแปลงและกระบวนการผลิตที่เป็นระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ได้ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 80.81 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.55 หลังการพัฒนา คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จะต้องมีการมีภาคีเครือข่ายจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรท้องถิ่น เอกชน เป็นพี่เลี้ยง หรือเป็นผู้สนับสนุน หรือส่งเสริมการเรียนรู้ หรือจัดหาช่องทางตลาด จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 9.09 หลังการพัฒนา ระบบตลาดที่ “ชุมชนรับรอง” นี้เป็นการ

รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการรับรองเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม โดย
 องค์กรผู้ผลิตเอง (first party certification) จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ
 100.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 8.08 หลังการพัฒนา ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์
 สำหรับใช้ร่วมกันในกลุ่มเกษตรกรที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกเครือข่ายของมูลนิธิเกษตรอินทรีย์
 ไทย โดยจะใช้ตราสัญลักษณ์ร่วมกัน จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ
 80.81 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.55 หลังการพัฒนา ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม
 (PGS) เป็นระบบการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้
 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 80.81 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.55 หลังการพัฒนา ผลการ
 ตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มี 3 ระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข
 และรับรองแบบมีเงื่อนไข จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 81.82 ซึ่งเพิ่มขึ้น
 จากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.55 หลังการพัฒนา คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรอง
 แบบมีส่วนร่วม คือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้าน
 เดียวกัน ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 ซึ่งลดลงจาก
 เดิม คิดเป็นร้อยละ 13.64 หลังการพัฒนา คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในระบบการรับรอง
 แบบมีส่วนร่วม (PGS) มี 5 ข้อ โดยข้อแรกคือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่
 คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน 10 รายขึ้นไป จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อย
 ละ 54.55 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 13.64 หลังการพัฒนา ไม่มีตรารับรอง (Seals or Labels) ที่
 เป็นหลักฐานแสดงสถานะความเป็นเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มได้ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 11
 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 13.64 หลังการพัฒนา การตรวจสอบแปลง
 และกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 8 คน คิด
 เป็นร้อยละ 36.36 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 9.09 หลังการพัฒนา การรับรองเกษตรอินทรีย์โดย
 บุคคลที่ 3 เป็นระบบเดียวที่มีการรับรองมาตรฐานเกษตร จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 8 คน คิด
 เป็นร้อยละ 40.81 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 13.64 หลังการพัฒนา หลักการและองค์ประกอบ
 ของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม มี 6 ข้อ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วม ความ
 โปร่งใส ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์แบบแนวราบ กระบวนการเรียนรู้ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้
 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 13.64 หลังการพัฒนา เกษตรกรมี
 ความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.58

จากข้อมูลผลการประเมินข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรหลังเข้าอบรมการพัฒนาผ่าน “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” ระดับระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม จากผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมด 22 คน ได้แก่

1. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม เป็นการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรมและการเกษตรของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00

2. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานของเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม กำหนดวิธีการควบคุมตรวจสอบผู้ผลิตให้ปฏิบัติตามกฎที่กำหนด และกำหนดขั้นตอนกระบวนการให้การรับรองผลผลิต “เกษตรอินทรีย์” โดยการฝึกปฏิบัติการตรวจฟาร์มให้กับเกษตรกร เป็นลักษณะเฉพาะของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 100.00

3. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จะต้องมีการซื้อขายจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรท้องถิ่น เอกชน เป็นพี่เลี้ยง หรือเป็นผู้สนับสนุน หรือส่งเสริมการเรียนรู้ หรือจัดหาช่องทางตลาด คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบตลาดที่ “ชุมชนรับรอง” นี้เป็นการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการรับรองเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยองค์กรผู้ผลิตเอง (first party certification) คิดเป็นร้อยละ 100.00

5. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น กลุ่มจะต้องมีการทำสัญญาหรือข้อตกลงที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 85.45

6. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น PGS เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ได้รวมกลุ่มกันอย่างมั่นคง และยั่งยืน พร้อมทั้งให้การรับรองเกษตรอินทรีย์อย่างครอบคลุม คิดเป็นร้อยละ 85.45

7. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตามหลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จะต้องมีการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 80.81

8. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตลาดสินค้าในพื้นที่หรือชุมชนสามารถใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ที่รับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชนได้ คิดเป็นร้อยละ 80.81

9. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การตลาดอินทรีย์ในยุคปัจจุบันสามารถให้ผู้ผลิตเข้าถึงการตรวจสอบแปลงและกระบวนการผลิตที่เป็นระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ได้ คิดเป็นร้อยละ 80.81

10. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์สำหรับใช้ร่วมกันในกลุ่ม เกษตรกรที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกเครือข่ายของมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย โดยจะใช้ตราสัญลักษณ์ ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 80.81

11. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) เป็นระบบการ รับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน คิดเป็นร้อยละ 80.81

12. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบตรวจประเมินและรับรองความเป็นอินทรีย์โดยผู้มีส่วน ร่วม มีกระบวนการผลิต เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คิดเป็น ร้อยละ 86.36

13. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มี 3 ระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข คิดเป็นร้อยละ 81.82

14. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น PGS เป็นเครื่องมือการตรวจรับรองที่ IFOAM จัดทำขึ้นเพื่อ ช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย คิดเป็นร้อยละ 63.64

15. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในระบบการ รับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) มี 5 ข้อ โดยข้อแรกคือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิต เกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน 10 รายขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.55

16. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ไม่มีตรารับรอง (Seals or Labels) ที่เป็นหลักฐานแสดง สถานะความเป็นเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มได้ คิดเป็นร้อยละ 50.00

ส่วนประเด็นที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและยังปฏิบัติได้ไม่ดี ได้แก่

1. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่ 3 เป็นระบบเดียวที่มีการ รับรองมาตรฐานเกษตร คิดเป็นร้อยละ 40.81

2. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่าง น้อยปีละ 2 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 36.36

3. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมี ส่วนร่วม คือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.27

4. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น หลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม มี 6 ข้อ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์ แบบแนวราบ กระบวนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 13.64

6.1.4 การวิจัยสามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนเกษตรผู้การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน 3 ประเด็นคือ การพัฒนาศักยภาพด้าน “การตลาดนำการผลิต: มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” การพัฒนาศักยภาพด้าน “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” การพัฒนาศักยภาพด้าน “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS)” สรุปการเพิ่มศักยภาพได้ดังตารางที่ 6.4 ดังนี้

ตารางที่ 6.4 ผลการประเมินการเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในประเด็นการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน

ประเด็น	การเปลี่ยนแปลง (%)
(1) การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	3.44
(2) ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ	2.35
(3) ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)	1.58
เฉลี่ยรวม	2.46

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 6.4 แสดงให้เห็นว่า การวิจัยสามารถเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.46 โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.44 การเพิ่มศักยภาพในด้านข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.35 ส่วนการเพิ่มศักยภาพในระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.59 ทั้งนี้ยังมีแนวทางในการเพิ่มศักยภาพทั้ง 3 ประเด็นดังนี้

ผลการวิจัยสามารถเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เกษตรกรมีการยกระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล มีแนวทางดังนี้

1. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การใช้สารเคมีในการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง คิดเป็นร้อยละ 100.00

2. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การสร้างมูลค่าสินค้าอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมการรับรองมาตรฐานสินค้าที่เป็นที่ยอมรับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

3. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผลผลิตเกษตร ในตลาดเกษตรกรทั้งด้านความปลอดภัย ความเหมาะสมต่อราคา และควรให้ความรู้แก่ผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรกรสามารถทำการตลาดด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการผลิตแบบมีระบบประกันความปลอดภัย มีการรับรองมาตรฐานและสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งผลิตได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00

5. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การตลาดนำการผลิต คือมีการวิเคราะห์ความต้องการผลผลิต ในแต่ละช่วงเวลาความต้องการสินค้าของตลาดแต่ละประเภทเพื่อสามารถสร้างตลาดและกำหนดลูกค้าได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00

6. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ก่อนที่จะเป็นเกษตรกรอินทรีย์ได้นั้น จะต้องเริ่มจากการศึกษาหาความรู้จากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้องขึ้น ควรเริ่มต้นด้วยความสนใจ และศรัทธาหลักทฤษฎีเพื่อการปฏิบัติ โดยศึกษาหาความรู้จากธรรมชาติ เมื่อเริ่มปฏิบัติตามแล้วถือเป็นเกษตรกรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยนคิดเป็นร้อยละ 100.00

7. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น สารเคมีที่ตกค้างในผักและผลไม้สามารถล้างออกด้วยน้ำ 50 - 100% คิดเป็นร้อยละ 100.00

8. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์และแปรรูปผลผลิต การเกษตร ต้องทำทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สามารถตรวจสอบได้ทั้งระบบเอกสารและความซื่อสัตย์ คิดเป็นร้อยละ 83.75

9. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การบันทึกการผลิตทุกขั้นตอนเป็นส่วนหนึ่งของการทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล คิดเป็นร้อยละ 100.00

10. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เมื่อสินค้าเกษตรผ่านกระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ แล้วตลาดยอมรับทั่วโลกจะเป็นแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรไปสู่อาเซียนและทั่วโลกคิดเป็นร้อยละ 100.00

11. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรมั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ของตนนั้นสามารถส่งออกได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00

12. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น กรรมการเข้าตรวจแปลงของสมาชิกในกลุ่ม พบว่ามีการเผาต่อขังข้าว คณะกรรมการจึงให้แปลงดังกล่าวไม่ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00

13. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรอินทรีย์คือ การทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ แต่ใช้ซากพืช ซากสัตว์และของเหลือจากสวน และจุลินทรีย์เป็นผู้ย่อย คิดเป็นร้อยละ 93.75

14. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลผลิตที่มีรูปร่างดีสมส่วน มีสีสวยเป็นปกติ มีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ มีโครงสร้างของเนื้อนุ่ม กรอบแน่น มีรสชาติดี ไม่มีสารตกค้าง เก็บรักษาได้ทนทาน ให้สารอาหารและพลังชีวิต เหล่านี้คือคุณสมบัติของผลผลิตพืชอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 83.75

15. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การรับรองเกษตรอินทรีย์จะครอบคลุมฟาร์มทั้งหมด รวมทั้งกิจกรรมการแปรรูปและการจัดการผลผลิตของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 93.75

16. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานสากล จะมีราคาสูงกว่าปกติ 20 - 30% คิดเป็นร้อยละ 81.25

17. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลผลิตที่ผลิตภายใต้ระบบเกษตรนามัยหรือเกษตรปลอดภัยไม่สามารถใช้ตรามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้ คิดเป็นร้อยละ 75.00

ผลการวิจัยสามารถเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ เกษตรกรมีการยกระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ มีแนวทางดังนี้

1. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มี 2 ระบบ คิดเป็นร้อยละ 100.00

2. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้สารสังเคราะห์ได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00

3. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้ในระบบเกษตรอินทรีย์สามารถปลูกสารเคมีก่อนปลูกได้ คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้การฉายรังสีได้ คิดเป็นร้อยละ 88.24

5. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่สาม ใช้หน่วยงานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคบังคับและภาคสมัครใจ คิดเป็นร้อยละ 82.35

6. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลิตทางการเกษตรที่ได้รับมาตรฐานรับรอง GAP ไม่ถือว่าเป็นสินค้าอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 64.71

7. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบปรับเปลี่ยนสำหรับมาตรฐาน EU สำหรับพืชปีเดียว หรือพืชล้มลุก อย่างน้อย 3 ปี ก่อนการหว่านหรือปลูก คิดเป็นร้อยละ 64.71

8. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การปลูกพืชไร่ดินหรือไฮโดรโปนิกส์เป็นการผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 64.71

ผลการวิจัยสามารถเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) เกษตรกรมีการยกระดับเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม มีแนวทางดังนี้

1. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม เป็นการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรมและการเกษตรของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100.00

2. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานของเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม กำหนดวิธีการควบคุมตรวจสอบผู้ผลิตให้ปฏิบัติตามกฎที่กำหนด และกำหนดขั้นตอนกระบวนการให้การรับรองผลผลิต “เกษตรอินทรีย์” โดยการฝึกปฏิบัติการตรวจฟาร์มให้กับเกษตรกร เป็นลักษณะเฉพาะของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 100.00

3. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จะต้องมีการฝึกอบรมจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรท้องถิ่น เอกชน เป็นพี่เลี้ยง หรือเป็นผู้สนับสนุน หรือส่งเสริมการเรียนรู้ หรือจัดหาช่องทางตลาด คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบตลาดที่ “ชุมชนรับรอง” นี้เป็นการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการรับรองเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยองค์กรผู้ผลิตเอง (first party certification) คิดเป็นร้อยละ 100.00

5. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น กลุ่มจะต้องมีการทำสัญญาหรือข้อตกลงที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 85.45

6. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น PGS เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์ได้รวมกลุ่มกันอย่างมั่นคง และยั่งยืน พร้อมทั้งให้การรับรองเกษตรอินทรีย์อย่างครอบคลุม คิดเป็นร้อยละ 85.45

7. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตามหลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมี ส่วนร่วม จะต้องมีการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 80.81

8. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตลาดสินค้าในพื้นที่หรือชุมชนสามารถใช้ระบบการรับรอง แบบมีส่วนร่วม PGS ที่รับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชนได้ คิดเป็นร้อยละ 80.81

9. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การตลาดอินทรีย์ในยุคปัจจุบันสามารถให้ผู้ผลิตเข้าถึงการ ตรวจสอบแปลงและกระบวนการผลิตที่เป็นระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ได้ คิดเป็นร้อย ละ 80.81

10. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์สำหรับใช้ร่วมกันในกลุ่ม เกษตรกรที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกเครือข่ายของมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย โดยจะใช้ตรา สัญลักษณ์ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 80.81

11. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) เป็นระบบการ รับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน คิดเป็นร้อยละ 80.81

12. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบตรวจประเมินและรับรองความเป็นอินทรีย์โดยผู้มี ส่วนร่วม มีกระบวนการผลิต เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 86.36

13. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มี 3 ระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข คิดเป็นร้อยละ 81.82

14. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น PGS เป็นเครื่องมือการตรวจรับรองที่ IFOAM จัดทำขึ้น เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย คิดเป็นร้อยละ 63.64

15. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในระบบการ รับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) มี 5 ข้อ โดยข้อแรกคือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิต เกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน 10 รายขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.55

16. เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ไม่มีตรารับรอง (Seals or Labels) ที่เป็นหลักฐานแสดง สถานะความเป็นเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มได้ คิดเป็นร้อยละ 50.00

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ควรต่อยอดผลการวิจัยในด้านการพัฒนาศักยภาพด้าน “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” ในประเด็น

1. ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) ถือเป็นระบบการรับรองในระดับสากล

2. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าสู่อการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) จัดให้มีการอบรมเรื่องระบบควบคุมภายในมาตรฐานอินทรีย์ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มเฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่งในการตรวจประเมิน ได้แก่ ผู้ตรวจประเมินภายใน และคณะกรรมการรับรองเท่านั้น

6.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ควรต่อยอดผลการวิจัยในด้านการพัฒนาศักยภาพด้าน “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” ในประเด็น

1. ผลผลิตทางการเกษตรที่ผ่านการประเมินในระบบ GAP ถือว่าเป็นสินค้าเกษตรที่สะอาด ปลอดภัย และปลอดภัยเคมี

2. การรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานของรัฐเชื่อถือได้ 100%

3. พืชล้มลุกมีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 6 เดือน (มาตรฐานไทย) หรือ 12 เดือน (มาตรฐานสากล) ต้องเก็บเกี่ยว หลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยนจึงถือว่าเป็นพืชอินทรีย์

6.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ควรต่อยอดผลการวิจัยในด้านการพัฒนาศักยภาพด้าน “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS)” ในประเด็น

1. การรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่ 3 เป็นระบบเดียวที่มีการรับรองมาตรฐานเกษตร

2. การตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายในจะอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

3. คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม คือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป

4. หลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม มี 6 ข้อ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์แบบแนวราบ และกระบวนการเรียนรู้

6.2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในระยะเวลาถัดไป ควรขยายงานในภาพของความเป็น
ล้ำหน้า เนื่องจากบริบทชุมชนและบริบทของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่มีความคล้ายคลึง
กับจังหวัดอื่นๆ อีก 7 จังหวัด ได้แก่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ซึ่งม
ีความเป็นล้ำหน้าอย่างสูง และมีสินค้าเกษตรที่หลากหลายจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนการวิจัยเพื่อ
พัฒนาและการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการ
แข่งขันในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมของความเป็นเกษตร
ล้ำหน้าได้เป็นอย่างดี

